

LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Lk 15,1-3.11-32

Nagyböjt 4. vasárnap („C” év)

*Örüljünk, mert a testvéred meghalt és életre kelt,
elveszett és újra megkerült*

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIÁS 29,11)

+ EVANGÉLIUM Szent Lukács könyvéből

Örüljünk, mert a testvéred meghalt és életre kelt, elveszett és újra megkerült

Azokban a napokban vámosok és bűnösök jöttek Jézushoz, hogy hallgassák őt. A farizeusok és az írástudók méltatlankodtak miatta. „Ez szóba áll bűnösökkel, sőt eszik is velük” – mondták. Jézus erre a következő példabeszédet mondta nekik:

„Egy embernek két fia volt. A fiatalabbik egyszer így szólt apjához: Atyám, add ki nekem az örökség rám eső részét. Erre ő szétszította köztük vagyonát. Nem sokkal ezután a fiatalabbik összeszedte mindenét, és elment egy távoli országba. Ott léha életet élt, és eltékozolta vagyonát. Amikor mindenét elpazarolta, az országban nagy éhínség támadt, s ő maga is nélkülözni kezdett. Erre elment és elszegődött egy ottani gazdához. Az kiküldte a tanyájára, hogy őrizze a sertéseket. Szívesen megtöltötte volna gyomrát a sertések eledelével, de még abból sem adtak neki. Ekkor magába szállt: Atyám házában hány napszamos bővelkedik kenyérben – mondta –, én meg itt éhen halok. Felkelek, atyámhoz megyek, és azt mondom neki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Arra már nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezz, csak béreseid közé fogadj be.

Azonnal útra is kelt, és visszatért atyjához. Atyja már messziről meglátta, és megesett rajta a szíve. Eléje sietett, nyakába borult, és megcsókolta. Ekkor a fiú megszólalt: Atyám vétkeztem az ég ellen és teellened. Arra már nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezz. Az atya odaszólt a szolgáknak: »Hozzátok hamar a legdrágább ruhát, és adjátok rá. Húzzatok gyűrűt az ujjára és sarut a lábára. Vezessétek elő a hizlalt borjút, és vágjátok le. Együnk és vigadjunk, hisz fiam halott volt és életre kelt, elveszett és megkerült.« Erre vigadozni kezdtek.

Az idősebbik fiú kint volt a mezőn. Amikor hazatérőben közeledett a házhoz, meghallotta a zeneszót és a táncot. Szólt az egyik szolgának, és megkérdezte, mi történt. Megjött az öcséd, és atyád levágatta a hizlalt borjút, mivel épségben visszakapta őt – felelte a szolga. Erre az idősebbik fiú megharagudott, és nem akart bemenni. Ezért atyja kijött és kérlelni kezdte. De ő szemére vetette atyjának: Látod, én annyi éve szolgállok neked, és egyszer sem szegtem meg parancsodat. És te nekem még egy gödölyét sem adtál soha, hogy mulathassak egyet a barátaimmal. Most pedig, hogy ez a te fiad, aki vagyonodat rossz nőkre pazarolta, megjött, hizlalt borjút vágattál le neki.

Ő erre azt mondta: Fiam, te mindig itt vagy velem, és mindenem a tied. De most úgy illett, hogy vigadjunk és örüljünk, mert ez a te öcséd meghalt és most életre kelt, elveszett és újra megkerült.”

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

¹ Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ.

Közeledett pedig hozzá minden vámos és bűnös, hogy hallgassák őt.

² καὶ διεγόγγυζον οἱ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

És egymás közt zúgolódtak a farizeusok és az írástudók mondva, hogy ez bűnösöket fogad magához, és együtt eszik velük.

³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων·

Mondta pedig nekik ezt a példázatot mondva:

(...)

¹¹ Εἶπεν δὲ Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς.

Mondta pedig: „Egy embernek két fia volt.

¹² καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας· ὁ δὲ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.

És mondta közülük a fiatalabb az apának: „Apám, add nekem a vagyon rám eső részét!” Az pedig szétosztotta nekik a vagyont.

¹³ καὶ μετ’ οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἁσώτως.

És nem sok nap után összegyűjtve mindent a fiatalabb fiú elutazott egy távoli vidékre, és ott szétszórta a vagyonát kicsapongó módon élve.

¹⁴ δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι.

Miután pedig elköltött mindent, lett egy hatalmas éhínség szerte azon a vidéken, és ő nélkülözni kezdett.

¹⁵ καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἐπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους·

És elmenve elszegődött azon vidék polgárainak egyikéhez, és (az) elküldte őt a földjeire sertéseket őrizni.

¹⁶ καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.

És vágyott arra, hogy jóllakjék a szentjánoskenyerekből, amelyeket a sertések ettek, és senki sem adott neki.

¹⁷ εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη· Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ὥδε ἀπόλλυμαι·

Magába szállva pedig mondta: „Apámnak hány bérese bővelkedik

kenyerekben, én pedig az éhségtől itt elveszek.”

¹⁸ ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου,

Felkelve el fogok menni az apámhoz, és azt fogom neki mondani: „Apám, vétkeztem az ég ellen és veled szemben.

¹⁹ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου.

Már nem vagyok méltó a fiadnak hívatni: tegyél velem, mint a béreseid közül eggyel!”

²⁰ καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγγνίσθη καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

És felkelve elment az apjához. Amikor pedig még távol volt, látta őt az apja, és zsigereiben megrendült, és futva a nyakába borult, és megcsókolta őt.

²¹ εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου.

Mondta pedig a fiú neki: „Apám, vétkeztem az ég ellen és veled szemben, már nem vagyok méltó a fiadnak hívatni.”

²² εἶπεν δὲ ὁ πατήρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· Ταχὺ ἐξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας,

Mondta pedig az apa a rabszolgáinak: „Gyorsan hozzátok elő az elsőrangú ruhát, és öltöztessétek fel őt, és adjatok gyűrűt a kezére és sarut a lábára!

²³ καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, Ἐs hozzátok a hizlalt borjút, vágjátok le, és étkezve **örvendezzünk,**

²⁴ ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς καὶ εὐρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

mert ez a fiam halott volt, és életre kelt, elveszett volt, és megtaláltatott.” És elkezdtek **örvendezni.**

²⁵ Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν,

Az idősebbik fia pedig a mezőn volt: és amint jőve közeledett a házhoz, zeneszót és táncot hallott.

²⁶ καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη ταῦτα·

És odahívva egyet a szolgák közül érdeklődött, hogy mik ezek a dolgok (mit jelentsen ez).

²⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.

Az pedig mondta neki: „A testvéred megjött, és az apád levágta a hizlalt borjút, mert egészségesen visszakapta őt.”

²⁸ ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.

Haragra lobbant pedig, és nem akart bemenni, az apja pedig kijőve kérlelte őt.

²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ· Ἴδου τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ

Az pedig felelve mondta az apjának: „Íme, annyi éve rabszolgaként szolgállok neked, és soha sem hagytam figyelmen kívül parancsodat, és soha sem adtál nekem egy kecskegidát, hogy barátaimmal együtt örvendjek.

³⁰ ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν σκευτὸν μόσχον.

Amikor pedig ez a fiad, aki felélte a vagyonodat parázna nőkkel, megjött, levágtad neki a hizlalt borjút.”

³¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ’ ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν·

Az pedig mondta neki: „Fiam, te mindig velem vagy, és minden, ami az enyém, a tiéd.

³² εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν, καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὐρέθη.

De szükséges volt örvendeni és örülni, mert ez a testvéred halott volt, és el kezdett élni, és elveszett volt, és megtaláltatott.”

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹ ERANT AUTEM APPROPINQUAN TES EI OMNES PUBLICANI ET PEC CATORES, UT AUDIRENT ILLUM.

¹ **A vámosok és a bűnösök mind jöttek, hogy hallgassák.**

¹ A vámosok és bűnösök is mindnyájan odamentek hozzá, hogy hallgassák.

¹ **Mindenféle vámos és bűnös jött hozzá, hogy hallgassák.**

¹ *Közelgetnek vala pedig ő hozzá a vámszedők és a bűnösök mind, hogy hallgassák őt.*

¹ A vámszedők és a bűnösök mind egyre jöttek Jézushoz, hogy hallgassák.

² ET MURMURABANT PHARISAEI ET SCRIBAE DICENTES: “HIC PECCATORES RECIPIT ET MANDUCAT CUM ILLIS”.

² **A farizeusok és az írástudók méltatlankodtak miatta. „Ez bűnösökkel áll szóba, sőt eszik is velük” – mondták.**

² A farizeusok és az írástudók azonban méltatlankodtak: »Ez bűnösökkel áll szóba és velük eszik.«

² **A farizeusok és az írástudók zúgolódtak emiatt: „Ez bűnösökkel társalog és velük eszik”, jegyezték meg.**

² És zúgolódának a farizeusok és az írástudók, mondván: Ez bűnösöket fogad magához, és velük együtt eszik.

² A farizeusok és az írástudók viszont így zúgolódtak egymás között: – Ez bűnösöket fogad magához, és velük eszik.

³ ET AIT AD ILLOS PARABOLAM ISTAM DICENS:

³ **Erre mondott nekik egy példabeszédet:**

³ Akkor ezt a példabeszédet mondta nekik:

³ **Erre a következő példabeszédet mondta nekik:**

³ *Ő pedig ezt a példázatot beszéle nekik, mondván:*

³ Erre ezt a példabeszédet mondta nekik: –

(...)

¹¹ AIT AUTEM: “HOMO QUIDAM HABEBAT DUOS FILIOS.

¹¹ **Majd így folytatta: „Egy embernek volt két fia.**

¹¹ Azután így szólt: »Egy embernek volt két fia.

¹¹ **Aztán tovább folytatta: „Egy embernek két fia volt.**

¹¹ *Monda pedig: Egy embernek vala két fia;*

¹¹ Azután így folytatta: – Valakinek volt két fia.

¹² ET DIXIT ADULESCENTIOR EX ILLIS PATRI: “PATER, DA MIHI PORTIONEM SUBSTANTIAE, QUAE ME CONTINGIT”. ET DIVISIT ILLIS SUBSTANTIAM.

¹² **A fiatalabbik egyszer így szólt apjához: Apám, add ki nekem az örökség rám eső részét! Erre szétosztotta köztük vagyonát.**

¹² A fiatalabb azt mondta apjának: ‘Apám! Add ki nekem az örökség rám eső részét!’ Erre szétosztotta köztük vagyonát.

¹² **A fiatalabb így szólt atyjához: atyám, add ki az örökség nekem járó részét. Az elosztotta köztük vagyonát.**

¹² *És monda az ifjabbik az ő atyjának: Atyám, add ki a vagyonból rám eső részt! És az megosztá köztök a vagyont.*

¹² A fiatalabbik így szólt apjához: „Atyám, add ki nekem a vagyon rám eső részét.” Ő pedig megosztotta köztük javait.

¹³ ET NON POST MULTOS DIES, CONGREGATIS OMNIBUS, ADULESCENTIOR FILIUS PEREGRE PROPECTUS EST IN REGIONEM LONGINQUAM ET IBI DISSIPAVIT SUBSTANTIAM SUAM VIVENDO LUXURIOSE.

¹³ **Nem sokkal ezután a fiatalabbik összeszedte mindenét és elment egy távoli országba. Ott léha életet élve eltékozolta vagyonát.**

¹³ Nem sokkal ezután a fiatalabb fiú összeszedte mindenét, elment egy távoli országba, és ott léha élettel eltékozolta vagyonát.

¹³ **Néhány nap múlva a fiatalabb összeszedte mindenét, elköltözött messze vidékre és kicsapongó élettel eltékozolta vagyonát.**

¹³ *Nem sok nap múlva aztán a kisebbik fiú összeszedvén mindenét, messze vidékre költözék; és ott eltékozolá vagyonát, mivelhogy dobzódva élt.*

¹³ Néhány nap múlva a fiatalabbik fiú összeszedett mindent, elköltözött messze földre, és ott eltékozolta vagyonát, mert szertelen életet élt.

¹⁴ ET POSTQUAM OMNIA CONSUMMASSET, FACTA EST FAMES VALIDA IN REGIONE ILLA, ET IPSE COEPIT EGERE.

¹⁴ **Amikor már mindenét elpazarolta, az országban nagy éhínség támadt, s nélkülözni kezdett.**

¹⁴ Miután mindent elpazarolt, nagy éhínség támadt azon a vidéken, és nélkülözni kezdett.

¹⁴ **Miután mindenét elpazarolta, nagy éhínség támadt azon a vidéken, és szűkölködni kezdett.**

¹⁴ *Minekutána pedig mindent elköltött, támadt nagy éhség azon a vidéken, és ő kezdte szükségét látni.*

¹⁴ Miután elköltötte mindenét, nagy éhínség támadt azon a vidéken, ő pedig nélkülözni kezdett.

¹⁵ ET ABIIT ET ADHAESIT UNI CIVIUM REGIONIS ILLIUS, ET MISIT ILLUM IN VILLAM SUAM, UT PASCERET PORCOS;

¹⁵ **Erre elment és elszegődött egy ottani gazdához. Az kiküldte a tanyájára a sertéseket őrizni.**

¹⁵ Erre elment és elszegődött egy ottani gazdához, aki kiküldte a tanyájára, hogy őrizze a disznókat.

¹⁵ **Fogta magát, beszegődött egy polgárhoz azon a vidéken. Az kiküldte tanyájára, hogy őrizze a sertéseket.**

¹⁵ *Akkor elment, hozzá szegődék annak a vidéknek egyik polgárához; és az elküldé őt az ő mezeire disznókat legeltetni.*

¹⁵ Ekkor elment, és elszegődött egy helybeli polgárhoz, aki kiküldte őt a földjeire disznókat őrizni.

¹⁶ ET CUPIEBAT SATURARI DE SILIQUIS, QUAS PORCI MANDUCABANT, ET NEMO ILLI DABAT.

¹⁶ **Örült volna, ha éhségét azzal az eledellel csillapíthatta volna, amit a sertések ettek, de még abból sem adtak neki.**

¹⁶ Szeretett volna jóllakni a disznók eledelével, de abból sem adtak neki.

¹⁶ ***Szívesen megtöltötte volna gyomrát a sertések eledelével, de senki sem adott neki belőle.***

¹⁶ *És kívánja vala megtölteni az ő gyomrát azzal a moslékkal, a mit a disznók ettek; és senki sem ád vala néki.*

¹⁶ Szívesen megtöltötte volna a gyomrát azzal az eleséggel, amit a disznók ettek, de senki sem adott neki.

¹⁷ IN SE AUTEM REVERSUS DIXIT: “QUANTI MERCENNARII PATRIS MEI ABUNDANT PANIBUS, EGO AUTEM HIC FAME PEREO.

¹⁷ **Ekkor magába szállt: Apám házában a sok napszámos bővelkedik kenyérben – mondta –, én meg éhen halok itt.**

¹⁷ Ekkor magába szállt, és azt mondta: ‘Apámnak hány bérese bővelkedik kenyérben, én meg itt éhen halok.

¹⁷ ***Akkor magába szállva így bánkódott: hány béres dúskál ennivalóban atyám (házában), én pedig itt éhen veszek!***

¹⁷ *Mikor aztán magába szállt, monda: Az én atyámnak mily sok bérese bővölködik kenyérben, én pedig éhen halok meg!*

¹⁷ Ekkor magába szállt, és ezt mondta: „Apámnak hány bérese bővelkedik kenyérben, én pedig itt éhen pusztulok!

¹⁸ SURGAM ET IBO AD PATREM MEUM ET DICAM ILLI: PATER, PECCAVI IN CAELUM ET CORAM TE

¹⁸ **Útra kelek, hazamegyek apámhoz és megvallom: Apám, vétkeztem az ég ellen és teellened.**

¹⁸ Fölkelek, elmegyek apámhoz, és azt mondom neki: Apám! Vétkeztem az ég ellen és teellened!

¹⁸ ***Fölkelek és atyámhoz megyek. Atyám, mondom neki, vétkeztem az ég ellen és teellened!***

¹⁸ *Fölkelvén elmegyek az én atyámhoz, és ezt mondom néki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened.*

¹⁸ Útra kelek, elmegyek apámhoz, és azt mondom neki: »Apám, szörnyű bűnt követtem el ellened.

¹⁹ ET IAM NON SUM DIGNUS VOCARI FILIUS TUUS; FAC ME SICUT UNUM DE MERCENNARIIS TUIS”.

¹⁹ **Arra, hogy fiadnak nevez, már nem vagyok méltó, csak béreseid közé fogadj be.**

¹⁹ Már nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevez, csak béreseid közé fogadj be engem!’

¹⁹ **Arra már nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevez, csak béreseid közé fogadj be.**

¹⁹ *És nem vagyok immár méltó, hogy a te fiadnak hivattassam; tégy engem olyanná, mint a te béreseid közül egy!*

¹⁹ Már nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevez. Fogadj be béreseid közé!«”

²⁰ ET SURGENS VENIT AD PATREM SUUM. CUM AUTEM ADHUC LONGE ESSET, VIDIT ILLUM PATER IPSIUS ET MISERICORDIA MOTUS EST ET ACCURRENS CECIDIT SUPRA COLLUM EIUS ET OSCULATUS EST ILLUM.

²⁰ **Csakugyan útra kelt és visszatért apjához. Apja már messziről meglátta és megesett rajta a szíve. Eléje sietett, a nyakába borult és megcsókolta.**

²⁰ Föl is kerekedett, és elment apjához. Apja már messziről meglátta és megesett rajta a szíve. Eléje sietett, a nyakába borult és megcsókolta.

²⁰ **Fölkerekedett tehát és visszament atyjához. Atyja már messziről meglátta őt és megesett rajta a szíve. Eléje sietett, nyakába borult és megcsókolta.**

²⁰ *És felkelvén, elméne az ő atyjához. Mikor pedig még távol volt, meglátá őt az ő atyja, és megesék rajta a szíve, és oda futván, a nyakába esék, és megcsókolgatá őt.*

²⁰ Útra kelt, és elment apjához. Még messze járt, amikor apja meglátta, megesett a szíve rajta, eléje futott, a nyakába borult, és megcsókolta.

²¹ DIXITQUE EI FILIUS: “PATER, PECCAVI IN CAELUM ET CORAM TE; IAM NON SUM DIGNUS VOCARI FILIUS TUUS”.

²¹ **Erre a fiú megszólalt: Apám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Már nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevez.**

²¹ A fiú így szólt hozzá: ‘Apám! Vétkeztem az ég ellen és teellened; már nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevez.’

²¹ **Atyám, szólt a fiú, vétkeztem az ég ellen és teellened! Már nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevez.**

²¹ *És monda néki a fia: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened; és nem vagyok immár méltó, hogy a te fiadnak hívattassam!*

²¹ A fiú ekkor így szólt: „Apám, szörnyű bűnt követtem el ellened. Nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezz.”

²² DIXIT AUTEM PATER AD SERVOS SUOS: “CITO PROFERTE STOLAM PRIMAM ET INDUITE ILLUM ET DATE ANULUM IN MANUM EIUS ET CALCEAMENTA IN PEDES

²² **Az apa odaszólt a szolgáknak: Hozzátok hamar a legdrágább ruhát és adjátok rá. Az ujjára húzzatok gyűrűt, és a lábára sarut.**

²² Az apa azonban ezt mondta szolgáinak: ‘Hozzátok hamar a legdrágább ruhát és adjátok rá, húzzatok gyűrűt az ujjára és sarut a lábára!

²² **De atyja megparancsolta a szolgáknak: Vegyétek elő hamar a legdrágább köntöst és adjátok rá, húzzatok gyűrűt az ujjára és sarut lábára.**

²² *Az atyja pedig monda az ő szolgáinak: Hozzátok ki a legszebb ruhát, és adjátok fel rá; és húzzatok gyűrűt a kezére, és sarut a lábaira!*

²² Az apa viszont ezt mondta szolgáinak: „Hozzátok ki hamar a régi ruháit, és öltöztessétek fel! Húzzatok gyűrűt az ujjára és sarut a lábára!

²³ ET ADDUCITE VITULUM SAGINATUM, OCCIDITE ET MANDUCEMUS ET EPULEMUR,

²³ **Vezessétek elő a hizlalt borjút, és vágjátok le. Együnk és vigadjunk,**

²³ Azután hozzátok elő a hizlalt borjút, vágjátok le, együnk és vigadjunk,

²³ **Vezessétek elő a hizlalt borjút és öljétek le. Együnk és vigadjunk,**

²³ *És előhozván a hizott tulkot, vágjátok le, és együnk és vigadjunk.*

²³ Azután hozzátok a hizlalt borjút, vágjátok le! Együnk és vigadjunk,

²⁴ QUIA HIC FILIUS MEUS MORTUUS ERAT ET REVIXIT, PERIERAT ET INVENTUS EST”. ET COOPERUNT EPULARI.

²⁴ **hisz fiam halott volt és életre kelt, elveszett és megkerült. Erre vigadozni kezdtek.**

²⁴ mert ez a fiam meghalt, és föltámadt, elveszett, és megtaláltatott.’ Aztán elkezdtek vigadozni.

²⁴ **hiszen a fiam meghalt, de föltámadt, elveszett, de megkerült. Erre vigadozni kezdtek.**

²⁴ *Mert ez az én fiam meghalt, és feltámadott; elveszett, és megtaláltatott. Kezdenek azért vígadni.*

²⁴ mert ez a fiam halott volt, és újra életre kelt; elveszett, és megkerült!” És elkezdtek vigadozni.

²⁵ ERAT AUTEM FILIUS EIUS SENIOR IN AGRO ET, CUM VENIRET ET APPROPINQUARET DOMUI, AUDIVIT SYMPHONIAM ET CHOROS

²⁵ **Az idősebbik fiú kint volt a mezőn. Amikor hazatérőben közeledett a házhoz, meghallotta a zeneszót és a táncot.**

²⁵ Az idősebb fiú pedig a mezőn volt, és amikor hazatérőben a házhoz közeledett, meghallotta a zeneszót és táncot.

²⁵ ***Idősebb fia kinn volt a mezőn. Hazafelé jövet hallotta a muzsikát és a táncot.***

²⁵ ***Az ő nagyobbik fia pedig a mezőn vala: és mikor hazajövéen, közelgetett a házhoz, hallá a zenét és táncot.***

²⁵ Az idősebbik fiú a mezőn volt, és amikor hazajövet közeledett a házhoz, meghallotta a zenét és az énekszót.

²⁶ ET VOCAVIT UNUM DE SERVIS ET INTERROGAVIT QUAE HAEC ESSENT.

²⁶ **Szólt az egyik szolganak és megkérdezte, mi történt.**

²⁶ Odahívott egyet a szolgák közül, és megkérdezte, hogy mi történt.

²⁶ ***Hívta az egyik szolgát és megkérdezte, mi történt.***

²⁶ ***És előszólítván egyet a szolgák közül, megtudakozá, mi dolog az?***

²⁶ Magához hívott egy szolgát, és tudakolta tőle, hogy mi történt.

²⁷ ISQUE DIXIT ILLI: “FRATER TUUS VENIT, ET OCCIDIT PATER TUUS VITULUM SAGINATUM, QUIA SALVUM ILLUM RECEPIT”.

²⁷ **Megjött az öcséd, és apád levágta a hizlalt borjút, hogy egészségben előkerült – felelte.**

²⁷ Az így válaszolt neki: ‘Megjött az öcséd, és apád levágta a hizlalt borjút, mivel egészségben kapta őt vissza.’

²⁷ ***Megjött az öcséd, felelte, s atyád leölette a hizlalt borjút, mert egészségben visszakerült.***

²⁷ ***Az pedig monda néki: A te öcséd jött meg; és atyád levágatá a hizott tulkot, mivelhogy egészségben nyerte őt vissza.***

²⁷ Mire a szolga így felelt: „Testvéred jött meg, és apád levágatta a hizlalt borjút, mivel egészségben kapta őt vissza.”

²⁸ INDIGNATUS EST AUTEM ET NOLEBAT INTROIRE. PATER ERGO ILLIUS EGRESSUS COEPIT ROGARE ILLUM.

²⁸ **Erre ő megharagudott, és nem akart bemenni. Ezért az apja kijött és kérlelte.**

²⁸ Erre ő megharagudott, és nem akart bemenni. Ezért az apja kijött, és kérlelte.

²⁸ ***Erre az megharagudott és nem akart bemenni. Atyja kijött és kérlelni kezdte.***

²⁸ *Erre ő megharaguvék, és nem akara bemenni. Az ő atyja annakokáért kimenvén, kérlelé őt.*

²⁸ Ekkor ő haragra lobbant, és nem akart bemenni. De apja kijött, és kérlelte.

²⁹ AT ILLE RESPONDENS DIXIT PATRI SUO: “ECCE TOT ANNIS SERVIO TIBI ET NUMQUAM MANDATUM TUUM PRAETERII, ET NUMQUAM DEDISTI MIHI HAEDUM, UT CUM AMICIS MEIS EPULARER;

²⁹ **De ő szemére vetette apjának: Látod, én annyi éve szolgállok neked és egyszer sem szegtem meg parancsodat. És nekem még egy gödölyét sem adtál soha, hogy egyet mulathassak a barátaimmal.**

²⁹ Ő azonban ezt mondta apjának: ‘Lásd, hány esztendeje szolgállok neked, soha meg nem szegtem parancsodat, mégsem adtál nekem soha egy kecskét sem, hogy mulathassak barátaimmal.

²⁹ **De ő szemére vetette atyjának: nézd, annyi esztendeje szolgállok már neked, soha meg nem szegtem parancsaidat, de te egyetlen gödölyét sem adtál nekem, hogy barátaimmal mulathattam volna.**

²⁹ Ő pedig felelvén, monda atyjának: Ímé ennyi esztendőtl fogva szolgállok néked, és soha parancsolatodat át nem hágtam: és nékem soha nem adtál egy kecskefiat, hogy az én barátaimmal vígadjak.

²⁹ Ő azonban ezt mondta neki: „Látod, hány esztendeje szolgállok neked!? Soha nem szegtem meg parancsodat, és te sohasem adtál nekem még egy kecskét sem, hogy barátaimmal vigadozhassak.

³⁰ SED POSTQUAM FILIUS TUUS HIC, QUI DEVORAVIT SUBSTANTIAM TUAM CUM MERETRICIBUS, VENIT, OCCIDISTI ILLI VITULUM SAGINATUM”.

³⁰ **Most meg, hogy ez a fiad megjött, aki vagyonodat rossz nőkre pazarolta, hizlalt borjút vágattál le neki. –**

³⁰ De amikor megjött ez a te fiad, aki a vagyonodat parázna nőkre költötte, levágattad neki a hizlalt borjút.’

³⁰ **Most pedig, hogy ez a te fiad, aki vagyonodat parázna nőkre tékozolta, megjött, leöletted a hizlalt borjút.**

³⁰ *Mikor pedig ez a te fiad megjött, a ki paráznákkal emésztette föl a te vagyonodat, levágattad néki a hízott tulkot.*

³⁰ Amikor pedig megjött ez a te fiad, aki parázna nőkre tékozolta el vagyonodat, levágattad a hizlalt borjút.”

³¹ AT IPSE DIXIT ILLI: “FILI, TU SEMPER MECUM ES, ET OMNIA MEA TUA SUNT;

³¹ **Az mondta neki: Fiam, te mindig itt vagy velem, és mindenem a tied.**

³¹ Ő azonban azt mondta neki: ‘Fiam! te mindig velem vagy, és mindenem a tiéd.

³¹ ***Fiam, válaszolta ő, te mindig velem vagy és mindenem a tiéd.***

³¹ *Az pedig monda néki: Fiam, te mindenkor én velem vagy, és mindenem a tiéd!*

³¹ Ő azonban így válaszolt: „Fiam, te mindig velem vagy, és mindenem a tiéd.

³² EPULARI AUTEM ET GAUDERE OPORTEBAT, QUIA FRATER TUUS HIC MORTUUS ERAT ET REVIXIT, PERIERAT ET INVENTUS EST””.

³² **S illett vigadnunk és örülnünk, mert ez az öcséd halott volt és életre kelt, elveszett és megkerült.”**

³² De vigadozni és örvendezni kellett, mert ez az öcséd meghalt, és föltámadt, elveszett, és megtaláltatott.’«

³² ***Illett, hogy vigadjunk és örvendezzünk, mert a te öcséd meghalt, de föltámadt, elveszett, de megkerült.”***

³² *Vígadnod és örülnöd kellene hát, hogy ez a te testvéred meghalt, és feltámadott; és elveszett, és megtaláltatott.*

³² Ünnepelni és örvendezni kellett, mert ez a te testvéred halott volt, és életre kelt; elveszett, és megkerült.”

1.3. BEHATÁROLÁS

A vámosokkal és a bűnösökkel társalgó és étkező Jézus tanítását az irgalmasság fontosságáról a farizeusok és az írástudók zúgolódása kapcsán az evangélista három példázatot összefűzve fogalmazza meg: az elveszett bárány (Lk 15,4-7), az elveszett pénzérme (Lk 15,8-10) és az elveszett fiú (Lk 15,11-32). Így ez a szakasz (Lk 15,11-32) része Jézus irgalmasságról szóló beszédének, amit Lukács egy rövid bevezetést követően (Lk 15,1-3) részletesen kifejt.

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Az evangélista hangsúlyozza, hogy

- a mennyei Atyát jelképező édesapa irgalma nagyobb, mint a fiainak a bűne.
- Isten nem tesz egyenlőségjelet az ember és a bűn között: mindig kész megbocsátani.
- A fiát hazaváró édesapa, aki odarohan gyermekéhez, majd a nyakába borul s megcsókolja, jelzi Isten gyengédségét, amely erősebb minden bűn ridegségénél.
- Az elsőrangú ruha és a gyűrű felöltése az istengyermeki méltóság jele, amit nem elveszít a bűnös ember, hanem elfelejt. E szimbólumokkal kívánja emlékeztetni az édesapa a fiút, hogy ő mindig a gyermeke marad, függetlenül attól, hogy mit tett.

- A hizlalt borjú levágása, a tánc, a zene a visszatalálás, a visszafogadás, a megbocsátás és a helyreállt közösség örömnepét fejezi ki.
- Az apa mindent megtesz azért, hogy mindkét gyermeke emlékezzék arra, hogy ők az ő fiai, s egymásnak testvérei maradnak. Irgalmas és örvendező magatartásra hívja gyermekeit, ami abból fakad, hogy egymásban, a másikon észreveszik a testvért.
- Ahhoz, hogy az apa meg tudjon bocsátani, szükséges a bűnbánó megtérése, elindulása hazafelé. A megtérésre pedig az apára való emlékezés vezet, amikor a tékozló fiú visszaemlékezik az apai házban tapasztalt nagylelkűsége, és bizalommal apának szólítja őt (Lk 15,17-19.21). Ugyanakkor az idősebbik fiú nem az édesapjára, hanem a rabszolgamunkára gondol csak vissza, sem apját apának, sem testvérét testvérnek nem nevezi (Lk 15,29-30). Édesapja jön ki hozzá, hogy „megtisztítsa, felébressze” igazi emlékezését, s rádöbben a fiú és testvéri méltóságára és küldetésére.
- Az igazi béke és öröm nem az önzésből, nem a gőgből, hanem az irgalmas megbocsátásból, befogadásból fakad. Abból az örömből, hogy ami, illetve aki elveszett (a bárány, a pénzérme, a tékozló fiú), megkerült, vagyis találkozott Isten irgalmával, ahogy a fejezet utolsó szava, mint annak csúcspontja, hirdeti (Lk 15,32)!
- Az evangélista arra bátorít, hogy Istenre mint Atyánkra, egymásra pedig mint testvérünkre tekintsünk, és így is cselekedjünk.

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

ἐσπλαγχνίσθη (*eszplánkhniszthé*): zsigereiben megrendül (Lk 15,20)

Ez a szó a zsigerekből, a belsőből fakadó megrendülést, megindulást jelöli. Tehát elsősorban nem egy értelmi döntést, hanem egy ösztönös megnyilvánulást feltételez. A Lukács-evangéliumban mind a háromszor ugyanebben az igeformában (aoristos múlt időben) jelenik meg a kifejezés, ami az adott cselekvés kezdetére is utal (Lk 7,13; Lk 10,33; Lk 15,20). Illetve összekapcsolódik a látással, amely során egy másik ember nyomorát látva megrendül az adott személy, és ez arra indítja, hogy kapcsolatba lépjen vele, és segítse a nehéz helyzetben lévőket. Az Úr Jézus látva az özvegyet, aki egyetlen fiát gyászolja, azt mondja neki, hogy ne sírjon, s feltámasztja a naimi ifjút (Lk 7,13-14). A szamaritánus megpillantva a sebesült vándort, odamegy hozzá és bekötözi a sebeit (Lk 10,33-34). Végül pedig az apa meglátva hazatérő fiát, odarohan és a nyakába borul a megbocsátás és a visszafogadás jeléül (Lk 15,20).

Mindegyik alkalommal Isten irgalmasságáról beszélnek ezek az igehek: Jézusra (Lk 7,13; Lk 10,33), illetve a mennyei Atyára (Lk 15,20) utalva. A Szentírásban legutoljára

éppen ebben a szakaszban jelenik meg ez az íge, hirdetve ezzel is még nagyobb hangsúllyal Isten nagylelkű irgalmát (Lk 15,20)!

Vagyis Isten lényegéből fakadóan irgalmas. Látva az ember nyomorát, ő teszi meg az első lépést, hogy találkozzék vele, hogy megérintse, megvigasztalja, meggyógyítsa, megbocsátóan átölelje és visszafogadja őt!

εὐφρανθῶμεν (*eufranthómen*): örvendezni, örülni, örömet szerezni (Lk 15,23- 24.29.32)

Az evangéliumok közül csak Lukács evangéliumában található meg ez a kifejezés (Lk 12,19; Lk 15,23-24.29.32; Lk 16,19). A saját vagyonában bízó, gazdag ember örömről is beszámol az evangélista (Lk 12,19; Lk 16,19), de ez az öröm, mivel önző magatartásból fakad múló, elporladó érzés csupán.

Ugyanakkor ez a szó négyszer az irgalmas apáról szóló példázatban jelenik meg, ami hangsúlyozza a szakasznak a tónusát. Habár az idősebbik fiú nem tud (még) igazán örülni (Lk 15,29), az apa mégis szükségesnek tartja az örvendező ünneplést kisebbik fia hazatérése miatt (Lk 15,23-24.32). Az igazi öröm tehát nem az önző magatartásból, hanem az irgalom gyakorlásából: a befogadásból, a megbocsátásból, a közös ünneplésből fakad. Istennél az irgalom és az öröm összekapcsolódik: örömet találja abban, ha megbocsáthat az embernek (vö. Lk 15,7.10). És ez egyben az ember öröme és reménye is, amire hívja az apa a gyermekeit s házának egész népét.

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Lukács evangéliumán belül

Lk 5,29-32 “Lévi a házában nagy lakomát rendezett neki. Nagyon sok vámos és más ember együtt ült vele az asztalnál. A farizeusok és az írástudók emiatt zúgolódtak. „Miért esztek és isztok együtt a vámosokkal és a bűnösökkel?” – kérdezték tanítványaitól. Jézus adott nekik feleletet: „Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek. Mert nem az igazakat jöttem hívni, hanem a bűnösöket, hogy megtérjenek.”

Lk 16,1 “Aztán a tanítványokhoz fordult: „Egy gazdag embernek volt egy intézője. Bevádolták nála, hogy eltékozolja vagyonát.”

Lk 16,21 “Örült volna, ha jóllakhat abból, ami a gazdag ember asztaláról hulladékként lekerült. De csak a kutyák jöttek és nyalogatták a sebeit.”

Lk 19,7 “Akik ezt látták, méltatlankodva megjegyezték, hogy bűnös emberhez tér be megpihenni.”

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 9,10-13 “Amikor később vendégül látta házában, sok vámos meg bűnös jött oda, s Jézussal és tanítványaival együtt asztalhoz telepedett. Ezt látva a farizeusok

megkérdézték tanítványaitól: „Miért eszik mesteretek vámosokkal és bűnösökkel?” Jézus meghallotta, és így válaszolt: „Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek. Menjetek és tanuljátok meg, mit jelent: Irgalmasságot akarok, nem áldozatot. Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem hogy a bűnösöket.”

Mt 21,28 “Mi a véleményetek erről? Egy embernek volt két fia. Odament az elsőhöz és szólt neki: Fiam, menj ki a szőlőbe dolgozni.”

Jn 17,10 “mert a tieid – hiszen ami az enyém, az a tied, s ami a tied, az az enyém –, és én megdicsőültem bennük.”

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Péld 29,3 “Aki szereti a bölcsességet, öröme apjának, aki feslett nőket tart, elveri vagyonát.”

Iz 49,14-16 “Így panaszkodott Sion: „Elhagyott az Úr! Megfeledkezett rólam!” De megfeledkezhet-e csecsemőjéről az asszony? És megtagadhatja-e szeretetét méhe szülöttétől? S még ha az megfeledkeznék is: én akkor sem feledkezem meg rólad. Nézd, a tenyeremre rajzoltalak; falaid szemem előtt vannak szüntelen.”

Iz 55,7 “Hagyja el útját a gonosz, és gondolatait a bűnös; térjen vissza az Úrhoz, mert megkönyörül rajta, Istenünkhöz, mert bőkezű a megbocsátásban.”

Jer 3,12 “Menj el, és kiáltsd ezeket a szavakat észak felé: Térj vissza, te hűtlen Izrael – mondja az Úr. Nem haragszom többé rád mindörökre, hiszen irgalmas vagyok – mondja az Úr.”

Jer 31,20 “De hát nem oly kedves fiam nekem Efraim és nem oly dédelgetett gyermekem, hogy minden megfenyítése után meg ne kellene róla emlékeznem? Szívemnek meg kell indulnia, meg kell könyörölnöm rajtuk – mondja az Úr.”

1Makk 10,29 “Mostantól szabadnak nyilvánítalak benneteket, és elengedem az összes zsidónak az adót. A sóadót is, a koronaadót is.”

Zak 3,4 “Az angyal megszólalt, és azt mondta az előtte állóknak: „Vegyétek le róla a piszkos ruhát, és öltöztessétek díszes ruhába!”

Gal 2,12 “Mielőtt ugyanis néhányan átjöttek volna Jakabtól, együtt étkezett a pogányokkal, azután azonban, hogy ezek megjelentek, visszahúzódott és különvált tőlük, mert félt a körülmetéltektől.”

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Szent Ágoston: Tehát egy embernek volt két fia. Ez azt jelenti, hogy Istennek két népe van, úgyszólván két sarja az emberi nemnek: az egyik megmaradt az egy Isten tisztelésében, a másik elhagyta Istent, addig, míg bálványokat imádott. (...) Pár nappal később történt az, hogy mindenét összeszedte, és egy távoli országba utazott, azaz elfeledte

Istent. Ez azt jelenti, hogy nem sokkal az emberi nem megteremtése után, az ember lelke szabad akaratából úgy határozott, hogy önhatalmúlag létezik, mintha rendelkezhetne természete felett, hogy elhagyja azt, aki őt megteremtette, és hogy saját erejére bízsa magát. Ezt az erőt annál gyorsabban használta fel, minél messzebb távolodott attól, aki azt neki adta. [...] Tékozlónak vagy bujának nevezi azt az életstílust, mely a külső pompában dúskál, belül azonban üres. (...) Az éhínség az igazság szavának hiánya.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

1439. A megtérés és bűnbánat folyamatát Jézus csodálatosan írja le a „tékozló fiú” példabeszédében, melynek középpontja az „irgalmas Atya”: a hazug szabadság káprázata, az atyai ház elhagyása; a végtelen nyomorúság, melybe a fiú jutott, miután eltékozolta vagyonát; a mélységes megaláztatás, hogy disznókat kell őriznie, s ami még rosszabb, hogy a disznók eledelével vágyódik jóllakni; elgondolkodás az elveszett javakról; a bűnbánat és az elhatározás, hogy bűnösnek fogja vallani magát atyja előtt; a visszatérés útja; a nagylelkű fogadtatás az atyánál; az atya öröme: mindez a megtérés folyamatának sajátos eleme. A szép ruha, a gyűrű és az ünnepi lakoma annak az új, tiszta, emberhez méltó és örömteli életnek a szimbólumai, mely az Istenhez és az Ő családjának – ami az Egyház – ölébe megtérő ember élete. Egyedül Krisztusnak az Atya szeretetének mélységeit ismerő Szíve volt képes Atyja irgalmasságának mélységeit ilyen egyszerűen és szépen kinyilatkoztatni számunkra.

1465. Amikor a pap a bűnbocsánat szentségét kiszolgáltatja, a jó Pásztor szolgálatát végzi, aki keresi az elveszett bárányt; az irgalmas samaritánusét, aki bekötözi a sebeket; az atyáét, aki a tékozló fiúra vár és visszatértekor szeretettel fogadja; az igazságos bírót, aki személyválogatás nélkül hoz igazságos és irgalmas ítéletet. Egyszóval a pap Isten bűnös iránti irgalmas szeretetének jele és eszköze.

1481. A bizánci liturgia a föloldozásnak többféle, könyörgő formáját ismeri, amelyek csodálatosan kifejezik a megbocsátás misztériumát, például: „Isten, aki Nátán prófétán keresztül megbocsátott Dávidnak, midőn az minden bűnét megvallotta, és megbocsátott Péternek, aki keservesen sírt, és a bűnös nőnek, aki könnyeivel öntözte a lábát, a vámosnak és a tékozló fiúnak, ugyanez az Isten bocsásson meg neked általam, bűnös által ebben a világban és a másokban, és anélkül, hogy elítélne, szólítson téged félelmetes ítélőszéke elé. Aki áldott mindörökkön örökké. Amen.”

1700. Az emberi személy méltósága az Isten képmására és hasonlatosságára történt teremtetésében gyökerezik (1. cikkely); és az isteni boldogságra szóló meghívásban nyeri el beteljesedését (2. cikkely). Az emberi lét sajátossága, hogy szabadon törekszik e beteljesedésre (3. cikkely). Szabad cselekedeteivel (4. cikkely) az emberi személy az Istentől megígért és az erkölcsi lelkiismeret által tanúsított jónak megfelelően alakul vagy nem alakul (5. cikkely). Az emberek önmagukat építik és belülről növekednek: egész testi és lelki életük építőanyag a növekedésükhöz (6. cikkely). A kegyelem segítségével növekednek az erényben (7. cikkely), kerülnek a bűnt, vagy ha elkövették, a tékozló fiú

példája szerint rábízzák magukat mennyei Atyánk irgalmára (8. cikkely). Így jutnak el a szeretet tökéletességére.

2839. Merész bizalommal kezdtünk imádkozni a mi Atyánkhoz. Kérve Tőle, hogy szenteltessék meg az Ő Neve, azt kértük, hogy egyre inkább megszentelődjünk. Jóllehet magunkra öltöttük a keresztségi ruhát, utána is vétkezünk és elfordulunk Istentől. Most ebben az új kérdésben hozzá fordulunk, mint a tékozló fiú, és bűnösnek valljuk magunkat előtte, mint a vámos. Kérésünk „gyónással” kezdődik, mellyel egyszerre valljuk meg nyomorúságunkat és az Ő irgalmasságát. Erős a reményünk, mert az Ő Fiában „van megváltásunk és bűneink bocsánata” (Kol 1,14). Megbocsátásának hatékony és biztos jelét Egyházának szentségeiben találjuk meg.

207. Isten a nevével együtt a hűségét is kinyilatkoztatja, mely kezdettől volt és örökre megmarad, éppúgy érvényes a múltban („Én vagyok atyád Istene” Kiv 3,6), mint a jövőben („Én veled leszek” Kiv 3,12). Isten, aki a nevét úgy nyilatkoztatja ki, hogy „Én vagyok”, olyan Istennek nyilatkoztatja ki magát, aki mindig jelen van, népe üdvözítésére van jelen.

212. A századok folyamán Izrael ki tudta bontani azt a gazdagságot, mely az isteni név kinyilatkoztatásában rejlik, és el tudott benne mélyülni. Isten egy, Rajta kívül nincsenek istenek. Ő a világ és a történelem fölött áll. Ő teremtette az eget és a földet: „ezek elmúlnak, de te megmaradsz; minden elhasznált lesz, mint a ruházat, de te maradsz ugyanaz, és éveidnek nincs vége” (Zsolt 102,27–28). Benne „nincs semmiféle változás, még árnyéka sincs a változásnak” (Jak 1,17). Ő az „Aki van” öröktől fogva mindörökké, és ugyanaz marad, és hű marad ígéreteihez.

214. Isten, „Ő, aki Van”, úgy nyilatkoztatta ki magát Izraelnek, mint aki „gazdag az irgalomban és a hűségben” (Kiv 34,6). E két fogalom fejezi ki az isteni név gazdagságának lényegét. Isten minden művében megmutatja a maga jóakarátát, jóságát, kegyelmét és szeretetét, de megbízhatóságát, türelmét, hűségét és igazságát is. „Hálát adok nevednek irgalmasságodért és hűségedért” (Zsolt 138,2). Ő az Igazság, mert „Isten világosság, és benne nincs sötétség” (1Jn 1,5); ő a Szeretet – ahogyan ezt János apostol tanítja (1Jn 4,8).

1441. Egyedül Isten bocsátja meg a bűnöket. Mivel Jézus az Isten Fia, önmagáról mondja: „az Emberfiának van hatalma a földön megbocsátani a bűnöket” (Mk 2,10), és Ő maga gyakorolja ezt az isteni hatalmat: „Bocsánatot nyertek bűneid!” (Mk 2,5). Sőt isteni tekintélye folytán átadja az embereknek, hogy az Ő nevében gyakorolják ezt a hatalmat.

1443. Jézus nyilvános élete során nem csupán megbocsátotta a bűnöket, hanem megmutatta a megbocsátás hatását is: a bűnösöket, akiknek megbocsátott, visszafogadta Isten népe közösségébe, ahonnan a bűn eltávolította vagy kizárta őket. Ennek nyilvánvaló jele, hogy Jézus asztalához engedi a bűnösöket, sőt Ő maga ül asztalukhoz; olyan gesztus ez, amely megindítóan fejezi ki az Istentől kapott megbocsátást és a visszatérést Isten népe körébe.

982. Nincs bűn, bármilyen súlyos legyen is, amit a szent Egyház nem bocsáthatna meg. „Nincs senki, bármilyen gonosz vagy bűnös legyen is, aki nem remélhetné biztonsággal a bűnbocsánatot, ha tévelygéseit őszintén bánja.” Krisztus, aki minden emberért meghalt,

azt akarja, hogy Egyházában a bűnbocsánat kapui mindig nyitva legyenek azok előtt, akik visszatérnek a bűnből.

1334. Az Ószövetségben a kenyeret és a bort a zsengeáldozatok között ajánlották föl a Teremtő iránti hála jeleként. Az Egyiptomból való kivonulás összefüggésében még egy új jelentéssel gyarapodtak. A kovásztalan kenyerek, melyeket Izrael népe minden évben a pászkaünnepen evett, az Egyiptomból való szabadító kivonulás sietségére emlékeztetnek; a pusztai manna állandóan Izrael emlékezetébe idézi, hogy Isten szavának kenyereből él. Végül a mindennapi kenyér az Ígélet földjének gyümölcse, záloga annak, hogy Isten hűséges ígéreteihez. Az „áldás kelyhe” (1Kor 10,16) a zsidók húsvéti vacsorájának a végén a bor ünnepi öröméhez eszkatologikus jelentést kapcsol: Jeruzsálem messiási helyreállításának várását. Jézus úgy alapította meg Eucharisziáját, hogy a kenyér és a kehely áldásának új és végleges értelmet adott.

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

88. Említettük, hogy az irgalmas szeretet magában foglalja azt az érzékenységet és finomságot, melyet a tékozló fiú példabeszéde, valamint az elveszett bárány és drachma hasonlata oly szépen bemutat. Ezért az irgalmas szeretetre leginkább azoknak van szükségük, akik egymás közvetlen közelében élnek: a házastársaknak, a szülőknek és gyermekeknek, a barátoknak; de nem szabad hiányoznia sem a nevelésből, sem a lelkipásztori munkából.

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA RECONCILIATIO ET POENITENTIA KEZDETŰ APOSTOLI BUZDÍTÁSA

4. (...) A bánat kifejezése és fogalma nagyon összetett. Ha a *metanoiával* kapcsolatban nézzük, amint azt a szinoptikusok használják, akkor a bánat a szív belső megváltozását jelenti Isten szavára, Isten országáét. De a bűnbánat az életmód megváltoztatását is jelenti, a szív megtérésével összhangban. Ebben az értelemben a „bűnbánattartás” kiegészül „a bűnbánat méltó gyümölcseinek termésével”. Az ember egész létmódja beletartozik ebbe, kész állandóan a jobbra. A bűnbánat csak akkor igazi és hatékony, ha cselekedetekben és magatartásban valósul meg. Ebben az értelemben a keresztény szóhasználatban a bűnbánat *aszkézisnek* mondható, mely az ember meghatározott és mindennapi erőfeszítése Isten kegyelmi segítségével; életét elveszti Krisztus akarata szerint, hogy azt valóságosan megnyerhesse, a régi embert levetkőzi, hogy az újat felölthesse, mindent legyűr, ami testi, hogy a lelki érvényesüljön, a földiek helyett a mennyekiekre tör, ahol Krisztus van. A bűnbánat tehát fordulat, mely a szívtől indítva a cselekedetekre irányul és átfogja a keresztény ember egész életét.

Mindezekben az értelmezésekben a bűnbánat szorosan kapcsolódik a *kiengesztelődéshez*, mert az „Istennel és önmagunkkal való kiengesztelődés” megköveteli, hogy legyőzzük azt a gyökeres törést, melyet a bűn okozott. Ez csak belső fordulatban vagy *változásban* történhet, mely a mindennapi élet bűnbánati cselekményeiben nyilvánul meg. (...)

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA DIVES IN MISERICORDIA KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

38. Az atya önmaga iránti hűsége – amely hűség már az ószövetségi *hesed* fogalomban benne volt – érzelmileg nagyon telített. Mert ezeket olvassuk: amikor az atya meglátta a házhoz közeledő tékozló fiút, „megindult és hozzáfutva a nyakába borult és megcsókolta”. Bizonyára igen nagy megindultsággal cselekedett; ez adja a fiú iránt tanúsított nagylelkűség magyarázatát, mely később a nagyobbik testvért oly nagy méltatlankodásra indította. Márpedig e megindultság okait a pusztá érzelemnél sokkal mélyebben kell keresnünk; az atya ugyanis megérti, hogy valami alapvető jó került el a pusztulást: tulajdon fiának embersége. Mert az örökséget ugyan eltékozlta, embersége azonban biztonságban van, sőt, most újra megtaláltatott. Erről tanúskodnak a szavak, amelyeket az atya a nagyobbik testvérnek mond: „Lakomáznunk és örülnünk kellett, mert ez a testvéred halott volt és életre támadt, elveszett és megtaláltatott”. Ehhez járul még az is, hogy a Lukács szerinti evangélium tizenötödik fejezetében ott találjuk az újra megtalált bárány példabeszédét, majd az újra megtalált drachmáét. Mindkét esetben ki van emelve az öröm, ami a tékozló fiú történetében is jelen van. Az atya önmaga iránti hűsége teljes egészében az elveszett fiú emberségére és méltóságára irányul. Ez a végső magyarázata annak az igen nagy örömnél, melyet a fiú hazaérkezése okozott.

39. Továbbá a fiú iránti szeretetről – arról a szeretetről, mely az atyaság természetéből következik – elmondható, hogy szinte kötelezte az atyát, hogy törődjék fia méltóságával. Mert e törődés határozta meg a szeretetnek azt a stílusát, melyről Szent Pál ezeket mondta: „A szeretet türelmes, a szeretet jóságos... nem keresi a magáét, nem sértődik, nem gondol rosszat..., hanem együtt örül az igazsággal, mindent remél, mindent elvisel...” és „soha meg nem szűnik”. Az irgalom tehát – amint Krisztus a tékozló fiú példabeszédében bemutatja – annak a szeretetnek a természetét hordozza, melyet az Újszövetségben „agapénak” neveznek. Épp ezért ez a szeretet le tud hajolni minden tékozló fiúhoz, minden emberi nyomorúsághoz, különösen pedig mindenfajta erkölcsi nyomorúsághoz, azaz bűnhöz. És amikor ez megtörténik, az, aki az irgalmat megtapasztalja, nem megvetéssel találkozik, hanem azt érzi, hogy újra megtalálták és értékelik őt. Az Atya öröme – mert a fiú „megtaláltatott” és „újjaéledt” – mindenekelőtt egy sérthetetlen értékről tanúskodik, arról, hogy a fiú, jöllehet tékozló lett, nem szűnt meg az atyának fia lenni; de emellett egy visszaszerzett jót is jelez, amennyiben a tékozló fiú visszatért a tulajdon igazságához.

93. Így tehát az igazságosság fundamentuma és egész épülete mindig az irgalmasság birodalmának területére épül. Ez azonban az igazságosságnak új jelentést ad, amely a legegyszerűbben és a legteljesebben a megbocsátásban kerül napvilágra. Ugyanis a megbocsátás mutatja meg – az „elégtételen” és a „fegyvernyugváson” túlmenően, amelyek az igazságosság tartozékai –, hogy szeretetre van szükség ahhoz, hogy az ember megbocsátó tudjon lenni. Ahhoz viszont, hogy a szeretet arca föl tudjon ragyogni, elengedhetetlen, hogy az igazságosság feltételei megvalósuljanak. A tékozló fiú példabeszédét vizsgálva már láttuk ezt a gondolatot: az, aki megbocsát, és az, akinek megbocsátanak, valami alapvető jóban találkozik, ti. abban a méltóságban, amely az ember természetes kincse. Következésképpen ennek a kincsnek nem szabad elvesznie, s őrzéséből, illetve megtalálásából a legnemesebb öröm származik.

FERENC PÁPA LUMEN FIDEI KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

19. (...) A hívő élet, mint gyermeki lét annak a forrás és gyökér természetű ajándéknak az elfogadása, amely az emberi élet alapját képezi, és Szent Pálnak a korintusiakhoz intézett kérdésében foglalható össze: „Mid van, amit nem kaptál?” (1Kor 4,7). Éppen ez jelenti Szent Pálnak a farizeusokkal folytatott vitájának a lényegét: a hit vagy a törvény cselekedetei általi üdvösség kérdését. Szent Pál elutasítja azt a magatartást, amelyben az ember saját tetteivel akarja igazolni magát Isten előtt. Az ilyen ember, még ha engedelmeskedik is a parancsolatoknak, akkor is, amikor jót tesz, önmagát állítja középpontba és nem ismeri el, hogy a jóság forrása Isten. Aki így cselekszik, aki önmaga akar igazságának a forrása lenni, hamarosan kiüresedni látja igazságát, és felfedezi, hogy képtelen hűségesen megtartani a törvényt. Magába zárkózik, elszigetelődik az Úrtól és a többiektől, s ezáltal élete értelmetlenné válik, tettei terméketlenek lesznek, mint a vízfolyástól távol álló fa. Szent Ágoston a maga tömör és találó nyelvén így szól: „Attól, aki megteremtett téged, még magadhoz se távolodjál el.” Amikor az ember úgy gondolja, hogy Istentől eltávolodva találja meg magát, zátonyra fut az élete (vö. Lk 15,11–24). (...)

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

Nagyböjt 4. vasárnapja, az ún. „Laetare-vasárnap”, mely a *kezdőének* (Vö. Iz 66,10-11) első szavának latin fordításából ered: „Örvendezz, Isten népe!”.

A *kezdőének* (Vö. Iz 66,10-11) az anyja kebelén megnyugvó gyermek képét idézi fel számunkra, kapcsolódva ezzel az Istennek az evangéliumban is megfigyelhető szülői szeretethez hasonló gondoskodásához.

A *kezdő könyörgés* a békítés mozzanatával kapcsolható az evangéliumhoz: „Istenünk, te szent Fiad által csodálatos módon magadhoz békítetted az emberiséget” – az Atya békítő szeretete mutatkozik meg a tékozló fiúról szóló példabeszédben is.

Az *olvasmány* (Józs 5,9a.10-12) az Ígélet földjén folytatott lakomáról szól. Ezzel egyrészt folytatja a nagyböjti kivonulás történetéhez kapcsolódó olvasmányok sorát, másrészt pedig kapcsolódik a mai evangéliumhoz a lakoma motívumával. Érdekes megfigyelni, hogy a példabeszédbeli ifjú az éhsége miatt indult haza Atyjához!

Ez indította az *evangélium előtti versben* (Lk 15,18) is idézett mondat megfogalmazására: „Fölkelek, és atyámhoz megyek, azt mondom néki: » Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened. «”. Az Atya viszont nem hallgatja végig, hogy mi indította az ifjút a visszatérésre, hanem örült neki, s rögvest úri lakomával köszöntötte gyermekét. A közös étkezés, lakomázás örömteli motívuma az ó-és az újszövetségi Szentírásban egyaránt kiemelkedően fontos – maga a Szentmise is egy „húsvéti lakoma”.

A *válaszos zsoltár* (Zsolt 33,2-3.4-5.6-7) továbbviszi ezt a gondolatot, amennyiben – átvitten – az édes íz képével jellemzi az Istent: „Ízleljétek és lássátok, milyen édes az Úr”. Majd pedig a Mindenható irgalmáról és megszabadító erejéről tanúskodik, aki nem rest megsegíteni a hozzá fordulókat: „Kerestem az Urat, és ő meghallgatott engem, és

kiragadott minden rettegésből. (...) Az Úr meghallgatta a szegényt, aki hozzá kiáltott, és minden szorongatásából kiszabadította.”

A *szentlecke* (2Kor 5,17-21) bűnbánatra hív, hangsúlyozva, Isten már „nem tartja számon vétkeinket”: „Isten ugyanis Krisztusban kiengesztelődött a világgal. Nem tartja számon vétkeinket. Krisztus nevében kérünk: engesztelődjete ki Istennel”.

Az *egyetemes könyörgések* több ponton kapcsolódnak a tékozló fiú történetéhez: ilyen az Atyához bizalommal való fordulás (*a bevezetőben*), a testvéri lakoma képe (*első és második könyörgés*). Az éhezők és rászorulóknak segítségéhez, valamint az éhségcsillapítás megfelelő módjához kapcsolódik a harmadik és a negyedik könyörgés: „Adj kenyeret az éhezőknek, és munkalehetőséget a rászorulóknak!”; „Add, hogy az emberek ne a bűn árán szerzett örömmel csillapítsák szeretetéttségüket!”. A *záró ima* pedig a megbocsátásról szól: „Segíts, hogy az ellenünk vétkezőknek készséges szívvel megbocsássunk, és így mi magunk is elnyerhessük tőled bűneink bocsánatát!”.

Az *áldozási ének* (Lk 15,32) a megtérő bűnös feletti öröm szavait ismétli az evangéliumból: „Örülöd kell, fiam, mert testvéred halott volt, és életre kelt, elveszett és hazakerült”.

Az *áldozás utáni könyörgés* pedig az isteni kegyelemért fohászkodik: „Istenünk, te megvilágosítasz minden embert, aki a világra születik. Kérünk, ragyogja be szívünket kegyelmed fénye, hogy mindig úgy gondolkodjunk, ahogy hozzád méltó, fölségednek kedves, és őszintén szeressünk téged.”

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

Vigadozzál, Jeruzsálem (538)

<http://nepenektar.hu/idoszak/nagybojt/liturgia/34/intr/560/vigadozzal-jeruzsalem-laetare-ierusalem>

Vigadtam, mikor azt mondták (539)

<http://nepenektar.hu/idoszak/nagybojt/liturgia/34/gr/561/vigadtam-mikor-azt-mondtak-laetatus-sum>

Akik az Úrban bíznak (828)

<http://nepenektar.hu/idoszak/nagybojt/liturgia/34/tr/655/akik-az-urban-biznak-qui-confidunt-1>

GITÁROS ÉNEKEK

Dax: Nem vagyok rá méltó

https://www.youtube.com/watch?v=IPUDfegj_cw

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰVEK

Füle Lajos: Fellebbezés

Mindig lesznek, akik ítélnék,
lesz rá ok is: mindenki foltos,
de akik a Krisztusnak élnek,
fellebbeznek az Irgalomhoz.

Az ajándék

Egy végzős egyetemista fiú már hónapok óta kinézett magának egy sportkocsit az egyik autószalonban. Tudta, apjának nem okozna gondot, hogy megvegye neki, ezért volt olyan bátor, és ezt kérte magának ajándékba annak öröme, hogy befejezi az egyetemet.

A fiú véletlenül megtalálta az apja íróasztalán a kocsik megrendelőlapját. Nagyon megörült, hogy meg fogja kapni a kocsit, és izgatottan várta a diplomaosztó napját. Amikor végre eljött a nagy nap, és megkapta a diplomát, édesapja behívta az irodájába, és ezt mondta:

– Fiam! Büszke vagyok rád, és nagyon szeretlek! Örülök, hogy ilyen jól helyt álltál az egyetemen, és most elkezdheted a nagybetűs életet. Hadd nyújtsam át sok szeretettel ezt az ajándékot – és erre egy szép díszdobozt vett elő.

A fiú izgatottan kezdte el kinyitni a dobozt, és döbbenet látni, hogy egy Biblia volt benne, melybe arannyal bele volt gravírozva a neve. Nagyon mérges lett és ezt üvöltötte:

– Apám! Van egy csomó pénzed és erre csak egy Bibliát vagy képes ajándékba adni!? – végül mérgében elrohant, és otthagyta a Bibliát a kis díszdobozban.

Évekkel később a fiú nagyon sikeres lett az üzleti életben. Volt egy jó állása, csodálatos családja, és mindenki egészséges volt. Egyik nap eszébe jutott az édesapja, hogy meg kellene látogatnia, mivel már idős volt. A diplomaosztó napja óta nem látta. Miközben ezen gondolkodott, telefonon hívták és közölték vele a szomorú hírt, hogy az édesapja meghalt. Nagyon megdöbben!

Amikor elkezdte intézni a temetés körüli teendőket, elment az apja házába, mivel szüksége volt néhány hivatalos papírra. Amint belépett a házba szomorúság és megbánás fogta el. Apja iratai között keresgélve megtalálta azt a Bibliát, amit kapott tőle. Érintetlenül ott volt az asztalán, ahogy azt ő ott hagyta. Könnyes szemmel nyitotta ki, és az első oldalon a Máté 7,11 szerepelt apja kézírásával: „Ha tehát ti, bár gonoszak vagytok, tudtok jót adni gyermekeiteknek, akkor mennyivel inkább ad jót mennyei Atyátok azoknak, akik kérik.” És ahogy olvasta ezt az igét, a Biblia hátuljából kicsúszott egy slusszkulcs. Annak a sportkocsinak a kulcsa, amit apjától kért. A bilétáján a szalon neve, ahol átveheti, és egy megjegyzés: kifizetve.

Milyen sok alkalommal utasítjuk vissza Jézus ajándékait, csak azért, mert nem abban a csomagolásban kapjuk, mint ahogyan azt kértük!

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

- Merem-e belátni a hibáimat, s vállalni érte a következményeket?
- Megrendülök-e a másik ember fájdalmát, nyomorát látva?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Istenünk, te szent Fiad által csodálatos módon magadhoz békítetted az emberiséget. Engedd, kérünk, hogy keresztény néped készséges önátadással és élő hittel készüljön a közelgő ünnepekre. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el az emlékezés és a bátorság Lelkét, hogy rád mint mennyei Édesapámra, a másik emberre pedig mint testvéremre tekintsek mindig, és így is éljek! Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

*Örüljünk, mert a testvéred meghalt és életre kelt,
elveszett és újra megkerült (Lk 15,1-3.11-32)*

(Forrás: Pixabay)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Bármilyen messzire is kerülök az Atyától, ő mindig visszavár.
- Mindig megmaradok Isten gyermekének s embertársam testvérének.

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Merjek bízni az Atyában, merjem hinni, hogy nem mond le rólam.
- Az örömhír feladattá is válik, hogy erre mindig emlékezzem, és ennek a fényében éljek, járjak!

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Nagyböjt 4. vasárnap („C” év)
Borítófotó © Pixabay

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikán online ar chivuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Az egyházatyák gondolatait a Catena Aurea német nyelvű kiadvány alapján Asztalos Livia fordította.

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Füle Lajos: Fellebbezés – <https://keresztynversek.wordpress.com/tag/itelkezes/>

Az ajándék – <https://honlap.parokia.hu/lap/hirlevel/ujsag/cikk/mutat/4352/?i=742>

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a lectio divina munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Paal Ágnes, Rác Dávid, Rác Édua Anna, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2022

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelcím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu